

Ein heppin politikkur:

Vent halli til avlop

Frá at hava eitt hall upp á 60 mill. kr. í 1984/85 hevði landskassin í 1986 eitt avlop upp á 257 mill. kr. Talið fyri 1987 verður enn størri segði Atli Dam tá hvar umrøddi almennu figgjarstöðuna í Føroyum. Hann segði:

Samgongan setti sær í 1985 fyri at reka ein meira avmarkandi og konsoliderandi figgjarpolitikk, enn verið hevði. Mett varð neyðugt at tálma nýtsluni og útvega figgjarlóggunum avlop, so m. a. teir mongu grunnar, sum vóru í afturhond, kundu styrkjast, og leggjast kundir upp fyri til útgjalding av nógvum veðhaldsmilliónum, sum vóru í vanda.

Landskassahallið uppá 60 mill. kr. í 1984/85 minkaði stutta figgjarárið 1985 til 22 mill. kr. og gjørdist til avlop uppá 257 mill. kr. í 1986.

Við fyrivarni av, at endaliga skattaavrokningin fyri 1987 ikki fer fram fyrr enn í oktober 1988, sýna tøluni í dag yvirskot fyri 1987 uppá 290 mill. kr. Harumframt eru 93 mill. kr. lagdar í oljuginn.

Gongdin í toll- og skattainntøkum í 1988 bendir á, at landskassin kann greiða sínar skyldur hampiliga væl og kortini fáa eitt avlop.

Hesin politikkur hevur verið heppin, tí øllum kunnugt eru hesi árin útgjaldnar hundræðstals milliúnir fyri fallin veðhald, og vit vita, at eisini í 1988 og 1989 gerast stór veðhald effektiv.

Játtanirnar til veðhaldsgrunnin vóru sera smáar, og eru hesar tí øktar útvið 300 mill. kr. eyka. Íalt mugu verða útlagdar yvir 600 mill. kr. seinastu átta árin, harav stórir partur seinastu 2-3 árin, so eisini her kemur væl við, at lagt varð upp fyri, so hetta bleiv gólið.

Fiskivinnuni verða roknaðar góðar 100 mill. kr. eyka í hesum figgjarári. Hetta kemur sjálvandi at ávirka roknskapin fyri 1988, men í hvønn mun vita vit ikki enn.

Sum fleiri ferðir ávíst er landskassin sera viðbrekin mótevnis spekulatióin í rentuskattaskipanini. Búskaparfrøðingar tala meira og meira um tað órimiliga í, at tað ber til at læna til uppsparing. Tað hevur vundið nógv upp á seg at læna uttanlands til innsetan í føroyskar peningastovnar. Hetta minkar um møguleikan at lætta um hjá teim, ið nýðast at læna fyri t. d. at fáa tak yvir hævðið.

Ongin politikkari ynskir at gera tað tyngri at seta búg. Ongin politikkari ynskir at tyngja um hjá familjum, sum nýðast at bera lán. Ongin politikkari ynskir at skerja uppsparing, men vil framvegis stuðla og »premiera« slika.

Tí er spell, at vit ikki í felag kunnu burturbeina hesa dupltspekulatióin og varðveita fyrirminirnar.

Vónandi kann komandi lógtung typpa hetta rentuhol, sum nú fleiri og fleiri smoykja seg ígjøgnum fyri at skulka undan samfelagsskyldum. Skyldum, sum onnur mugu rinda í skatti og tolli.

Haldast má aftur við skipabygging

— men fiskiskip eru tó livsgrundarlagið, og mugu vit ansa eftir ikki at skerja iløguhugin so nógv, at ikki nýroyndir verða gjørdar, segði Atli Dam m. a., tá hann umrøddi spurningin um avmarkingar. Hann segði:

Sum eg nevndi, kann ein minking í samlaða iløguvirkseminum uppá einar 300 milliúnir veita okkum betri búskaparjavnvág.

Vit eru í teirri heppni stöðu enn, at hóast beinleiðis nýtslan er vaksin nakað, so er hesin vøkstur munandi minni enn í grannalondum okkara, og iløguparturin av samlaðu bruttotjódarúrtøkuni er so nógv størri hjá okkum. Vit kunnu tí minka henda partuttan, at tað, sum í grannalondum, fær arbeiðsloysi sum avleiðing.

Men í hesi raðfesting — prioritering — fyri komandi 8-10 árin, er neyðugt at hava vinnulivsíløgurnar fremri enn aðrar, so neyðugt at skifta vinnutólum kann fremjast, og ávisum samskiiftilögum sleppst heldur ikki undan, tí hesar vaksa um landið, varðveita búsetingarmøguleikar og eru fortreytt fyri vinnuvirksemi. Tað er sum so ofta sagt framleiðsla saman við ávisum afturhaldi, sum kann loysa okkum úr figgjarligum høftum.

Talað verður nógv um ov stórar skipailøgur, og hava hesar verið stórar, men við tí politikki, nú er lagdur, fara tær at minka. Skip mugu út, koma skip inn, og á Føroyaleiðnum kann hetta einans lata seg gera, verður samstundis framdur niðurskurður í veiðiorku.

Minkaði stuðulin til skipabygging og veruleikin, at framyvir verða einans 5% latin í veðhaldi saman við útvegadum síðustillaðum bankaveðhaldi uppá 5%, vil væntuliga geva okkum frægastu projektini, sum so aftur skulu metast nágreiniliga av sáttmálastovninum.

Krøvini, til hvat roknað kann sum eginpeningur, ið eginpeningsnevndin setti fyrra árið, vilja eisini ávirka sít, so samanumtikið er samtykt munandi afturhald á hesum øki.

Fiskiskip eru tó livsgrundarlagið, og mugu vit ansa eftir ikki at skerja iløguhugin so nógv, at ikki nýroyndir verða framdar. Tær eiga lívið í okkum, eisini tær vágiligu og lutvist misheppnaðu.

Havnaætlanin er 8-ára ætlan, og má so ansast eftir, at byggingarnar ikki verða framdar skjótari.

Sjúkrahúsbyggingin er ætlað fram yvir 7 ár, og skúlabyggingin eitt líknandi áramál.

Tað verða so aðrar almennar kommunalar og privatar útbyggingar, sum eisini mugu tryggjast. Vónandi kunnu peningastovnarir medvirka til at ávirka hetta yvir lánveitingarnar.

